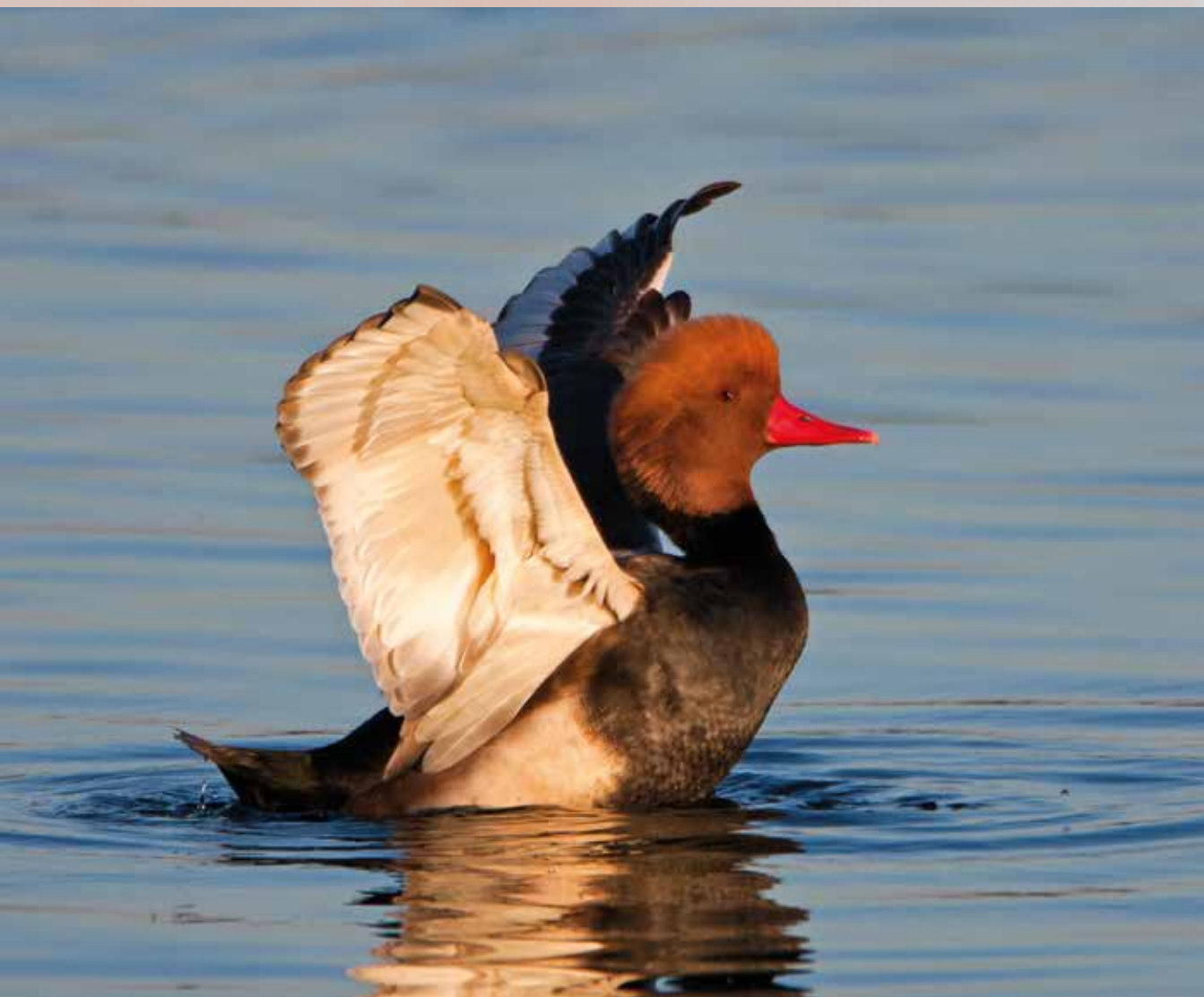

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 17 1 ● 2018

Lepelaarwaar

● Lepelaar. Foto: Piet Munsterman.

● Kaartje. Vliegbewegingen van de lepelaar.

Het onderzoeken van lepelaars is een bron van eindeloos plezier. Het zijn opvallende vogels met een intrigerend en onvoorspelbaar gedrag.

Vanouds broeden lepelaars in rietmoerassen, maar de laatste decennia brengen ze ook succesvol jongen groot op eilanden in en langs het IJsselmeer en op de kwelders van de Waddenzee. Ronduit spectaculair is de vestiging in een moerasbosje langs de Buiten Liede in de stadsrand van Haarlem. Daar kun je ze open en bloot vanaf het fietspad bekijken.

Ze blijken zelfs in de stad te kunnen broeden: binnen de bebouwde kom van Delft is sprake van een groeiende kolonie. In het Sloterpark, gelegen in Amsterdam, werd in 2013 voor het eerst door drie lepelaars gebroed, gevolgd door één broedpaar in 2015.

Voedsel

Minstens zo interessant zijn de voedselgebieden. Lepelaars eten kleine prooien die ze al maaient uit het water vissen. Traditioneel vangen ze vooral stekelbaarsjes,

maar ook veel brakwatersteurgarnalen en recent ook jonge exemplaren van exotische rivierkreeften. Ze bemachtigen hun prooien in ondiep water zonder waterplanten, zoals brakke sloten, venige prutsloten, natuurontwikkelingsgebieden en waterbergingen. Vaak ook in tijdelijke wateren.

De prooien komen in wisselende aantallen voor, het ene jaar massaal en het andere ontbreken ze vrijwel. Kortom, lepelaars kennen traditionele foerageergebieden maar zijn ook steeds op zoek naar nieuwe voedselgebieden. Het zijn rusteloze vogels: druk stappend door een slootje en daarna snel door naar de volgende sloot. Altijd in beweging.

Haarlemmer lepelaars

Leden van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland volgen de ontwikkelingen rond 'hun' kolonie in Haarlem nauwlettend. De kolonie is sinds 2004 spectaculair gegroeid

van drie naar rond de vijftig paar (zie figuur). Het in beeld brengen van de voedselgebieden is een stuk lastiger, maar wel belangrijk. Hier wordt immers het voedsel voor de jongen opgevist.

Uit welke gebieden halen ze het voedsel?

Om een idee te krijgen waar de Haarlemse lepelaars hun voedsel halen hebben we op 3 mei 2015 een cordon van tellers rond de kolonie gelegd. Eenentwintig tellers hebben tussen 5.45 en 21.00 uur 433 vliegbewegingen geregistreerd naar de foerageergebieden. Het af-en-aanvliegen ging de hele dag door met uitschietters rond zonsopgang en -ondergang.

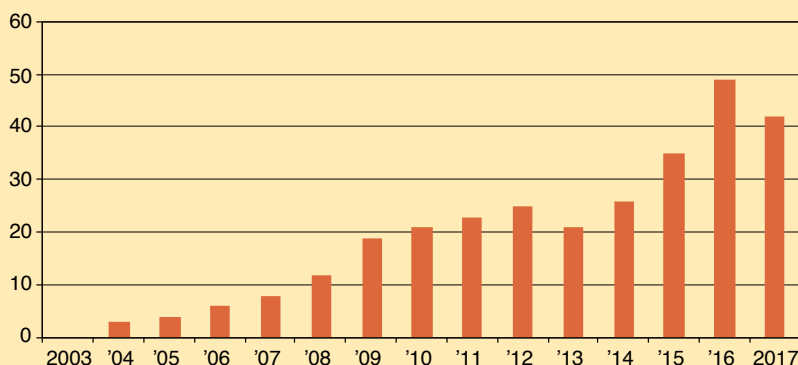
Uit de telling blijkt dat de meeste vogels naar het noordoosten vliegen, richting de Zaanstreek en daarvandaan ook weer terugkeren (zie kaartje). Een klein deel van de vogels vliegt naar het westen

nemingen gevraagd

● *Snavelvlekken lepelaars.*
Foto: Kees de Jager.

● *Figuur. Aantal bezette nesten van lepelaars bij Haarlemmerliede.*

of het zuiden (Jonker 2016). Uit analyse van data op Waarneming.nl blijkt dat er in de Zaanstreek veel foeragerende lepelaars worden waargenomen, met name in de Wijde Wormer. Uit waarnemingen van de auteurs blijkt dat veel lepelaars van en naar de Zaanstreek vliegen. Het lijkt er sterk op dat daar de belangrijkste voedselgebieden liggen. Dat is een afstand van ongeveer negentien kilometer. Dat lijkt veel, maar in de jaren zestig en zeventig was de Zaanstreek een belangrijk voedselgebied voor de lepelaars die in het Naardermeer broedden. Een afstand van hemelsbreed 26 kilometer (Jonker 1992). Van de Haarlemse lepelaars willen we beter weten waar ze tussen half april en eind juni hun voedsel halen. In die periode hebben ze veel voedsel nodig: per dag een halve kilo voor zichzelf en 400 gram per bedelend jong. Om de voedselgebieden in beeld te brengen, vragen

we zoveel mogelijk waarnemingen in Waarneming.nl in te voeren van:

- Foeragerende lepelaars aan de grond.
- Vliegende lepelaars plus vlieg-richting.

Individueel herkennen

Lepelaars zijn individueel te herkennen aan het geel-zwarte snavelpatroon (zie foto's). In 2017 zijn we bescheiden gestart met het fotograferen van de gele snavelvlek. Zo kunnen we misschien te weten komen wat individuele lepelaars doen: komen ze ieder jaar terug naar de kolonie, zijn ze trouw aan hun partner, waar zoeken ze voedsel?

In 2018 gaan we daarmee door. Dus stuur je waarneming met foto's van de snavel door met vermelding van tijd en plaats naar Lepelaar@vwgzk.nl. Wij kijken dan of we jouw foto kunnen matchen met andere foto's.

Om te beginnen beperken we ons tot een gebied in een straal van circa 25 km rond de Haarlemse kolonie. Dus ten zuiden van Egmond-Alkmaar en ten noorden van Noordwijk.

Met dank aan Dirk Tanger voor het jaarlijks tellen van de nesten en aan alle 21 waarnemers die tussen zonsopgang tot zonsondergang meetelden.

Camilla Dreef • info@camilladreef.nl
Steve Geelhoed • geelh023@planet.nl
Nico Jonker • jonkern@noord-holland.nl

Literatuur

- JONKER, K., 1992. Lepelaars van de Oostvaardersplassen en hun Noord-Hollandse voedselgebieden. Graspieper 12 (2): 56-62.
- JONKER, N., 2016. Lepelaars in Zuid Kennemerland, vliegbewegingen en voedselvluchten. Fitis 52(1): 14-18.